

Disputatio medica inauguralis de catarrho

<https://hdl.handle.net/1874/340682>

6

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
CATARRHO,

Q U A M
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS van MUYDEN,

Jur. Utr. Doct., ejusdemque Facultatis in Inclyta Academia
Ultrajectina Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissima
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA honoribus, & Privilegiis
ritè, ac legitime consequendis.

Eruditorum examini subicit

JOANNES FORRESTER, SCOTO-ANANDIANUS.

Ad diem 2. Maji, horâ locoque solitis.

TRAJECTI AD RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clc lcc LXXXVII.

*Excellentissimo, omni disciplinarum & artium
genere excultissimo, morumque venustate, &
præstantia pollentissimo, quoad indolem na-
turalem, humani generis ipsis deliciis, &
quod majus est, pietate vera Deo cha-
rissimo, J. U. D.*

V I R O J U V E N I
D. E N O C H O
P O T T E Y,

Mecænati meo & fautori be-
nignissimo, dum vivo vene-
rando.

Se & exercitium hoc inaugurale

D. D. D.

JOANNES FORRESTER,

AUCTOR.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CATARRHO.

THESIS I.

Eccatum, eheu, multas in hoc mundo mutationes effecit, nec ullibi quam in ipso *μυρονόσμος* plures & majores; cum verè possit dici *quantum mutatus ab illo Hectore* & ipsum corpus publica evaserit scena, in qua innumeræ miseriarum atque morborum multitudines horrendas suas peragunt tragædias. Nec datur ullus qui hoc theatrum ac præcipuam ejus partem *caput ipsum* audacius aut frequentius ascendit quam humidus hic athleta *catarrhus*; contra quem immanem & crudelem hostem nobis impræsentiarum arte & rationali methodo potius quam marte & empyricâ est dimicandum. Quod ut felicius fiat, In

II. Nomen ipsum anatomix tradendum, quod tale est qualis est morbus ipse, *ὄρο ῥῆ ἀκάπειν*, hoc est defluere, hinc Latinis defluxio. Anglicè *à defluxion* vel *à Rheum* & ipsum denotat symptoma; qui licet nomine notissimus & in praxi vulgatissimus, in natura tamen & causis suis satis est abditus; & variarum descriptionum secundum varios autores, nimium est capax. Quibus omiſſis.

III. *Humoris supervacanei vel excrementicii in partes inferiores defluxionem describi posse* opinamur; qui vel in capite genitus, vel cum sanguine eo delatus, ibique per meatuum obstructionem detentus, & copiosior collectus tandem vel lege circulationis, vel aliis viis è capite defluit.

IV. Variæ à variis hujus morbi constituuntur differentiæ, ut à causa efficiente & foco, alius per cerebri idiopathiam, alius per sympathiam; & ab ipsa materia, sic datur crassus, tenuis, Calidus, frigidus, &c. & etiam à modo fluendi, alius fluit sensim, alius repente & confertim, ut ferinus, suffocativus, malignus, malignitatis expers, sporadicus & endemius; sed omnis est vel externus vel internus.

V. Ut ejus naturam paulo exactius cognoscamus, in memoriam revocemus *glandulas* minimas ad radices capillorum capitis fitas, & vasa lymphatica iis propria, quæ totam suam lympham ab arteriis & nervis habent & ex ordine naturæ, vel per insensibilem transpirationem evaporare, vel in venas jugulares externas opportunitate pororum resurre debent: sed cum ordo naturæ invertatur vel ex constipatis poris, & sic inhibita transpiratione insensibili: vel vasa lymphatica nimium in extremitatibus dehiscant, vel medio crepant & rumpantur; tum contingit ut serum istud intercus à proprio fluxu impeditum quaquaversum se diffundit & huc & illuc gliscit, & hanc affectionem *externam* scilicet parit. Et sic destillatio lymphæ intercutis à glandulis istis capillaribus in partes subjectas externas nervosas & musculosas dici potest.

VI. Qui hac specie afficiuntur, iis caput est admodum grave; & si tangatur, quamvis levius, magis ingravescit, præcipuè si capillos dorsum versus reflectant; oculi etiam gravantur; huc & illuc in cervicem se diffundit in dorsum, parotidas, collum, glandulas maxillarum, scapulas, lumbos, & uno verbo in omnes partes carnosas, & ibi lassitudinem quandam laboriosam producit, quæ defatigationi à modico labore ortæ consimilis est.

VII. Quamvis non ita sit periculosa hæc species, tamen cum in omni sexu & ætate inveniatur, & molestiarum satis ibi creet; *medelam* exposcit; quæ consistit in reseratione pororum cutis capitis, qui in quibusdam opplentur crassamento sive fordibus, surfuribus, & squammis, & sic glandulæ liberentur à materia gravante constipante, & solita naturæ diaphoresis procuretur, liberiorque sit transitus lymphæ ab arteriis & nervis in venas: & si quæ vasa lymphatica sint rupta vel nimium aperta & laxata ad se redeant, & sponte sua refarciri & conglutinari possint: crassius enim serum glandulis hærens eas transcolationi ineptas reddit, & quo diutius hæreat, eo crassius evadit, parte subtiliore avolante: serum ergo crassius attenuandum & pederentim evacuandum, & sic locus purissimæ lymphæ circuitus suos statis periodis complenti concedetur. Remedia in altera specie, (quæ est altioris indaginis) dicentur.

VIII. Terminus à quo seu pars mandans in secunda specie est ipsa moles cerebri & cerebelli, quam reminisci oportet esse solummodo congeriem glandularum seu papillarum & filamentorum ab arteriis caroticis

caroticis internis uberrimo sanguine rigatarum; & infinitas papillas istas spirituosissimam & subtilissimam partem sanguinis percolare, & in filamenta ista seu nervos nomine spirituum animalium impellere; dum reliquæ sanguinis floribus quasi & subtilioribus partibus privatæ per sinuosos cerebri tractus in venas resfluunt jugulares: qui spiritus, licet pro subtilitate sua tenuissimi & purissimi sint; nihilominus tamen fluidi & vini forsân subtilissimi instar pelliculescentes; non ita puri quin partes heterogeneas & aquosas sibi implexas habeant; quæ sunt quasi eorum phlegma & recrementum. Quibus notatis.

IX. Attendere est, quod nimium experientiâ compertum est; infantes, pueros, puellas, & quosvis pituitosos dictos, præsertim austrino, nubilo & pluvioso cœlo, aut quovis præterea madore vehementer esse catarrhosos; & propter aquositatem istius lymphæ purissimæ vel spirituum, qua scatent papillæ cerebri, Flaccescunt & collabuntur: & præ nimia humiditate & spirituum mobilium & vivacissimorum pauperie lympham in nervos propellere nequeunt, quam necessariò in subjectas cisternas cerebri & cerebelli delabi oportet.

X. Sicut multa periculosa symptomata habet hic morbus, sic à variis procedit causis, quales sunt aër humidus, austrinus, hyems, balneorum frequentia, diætâ pituitosa, vaporosa, otium, inertia, frigus externum humorem tenuiorem exprimendo, calor eundem fundendo, & motum fluxionemque inducens, debilitata & refrigerata viscera à victu refrigerante crudum & pituitosum alimentum corpori exhibente, coctionibus inservire nequeunt; multos pravos & excrementicios humores in corpore suppeditant; cum officio suo non fungentia, à sanguinis massa minimè separent.

XI. Sic in caput cum sanguine pervenit hic morbus, sed qua via ex eodem descendat non idem dicunt omnes auctores: quorum quidam petunt viam per infundibulum, glandulam pituitariam, os cribrosum, &c. quibus assentiri haud facile movemur, cum hodierni anatomici omnium ante ipsos longe oculatissimi spondeant se demonstraturos ista foramina in osse illo membranâ esse clausa; tamen nihil omnino isthac descendere affirmare vix ausim; cum ista membrana porosa sit oportet, æquè ac omnes aliæ corporis partes; per quos poros parvâ saltem, si non magnâ copiâ, fluere possunt humores isti: num etiam aliæ sunt viæ, quæ adhuc non inventæ sunt, dubitari potest.

XII. Longe probabilior nobis videtur sententia statuens omnem

materiam serosam à glandula pituitaria per duos peculiare ductus in concursibus sinuum lateralium cum sanguine venis jugularibus misceri : atque hinc licet magna seri copia in cerebro plerumque colligatur, tamen quicquid seri à cerebro secernitur, in sanguinem denuo refunditur, eique commiscetur, sicque ad cor rediens & per totum corpus circulans in varias partes deponitur : & ope glandularum à sanguine secernitur, quandoque in aspera artera, unde in pulmonem non levi cum periculo decedit, & varia dira & multum metuenda producit ; vel cum sanguine arterioso ad membranam dentes cingentem & nervulum, ubi odontalgiam causat ; quandoque ad aurem internam, ubi tinnitum, dolorem, gravem auditum ; quandoque ad ventriculum, fauces, & os ; in quibus omnibus varios excitat dolores ; ratione scilicet diversæ humoris naturæ in glandulis separatæ, ut falsi, pituitosi ; inspidi, &c. quæ varietas à varia partium & pororum convenientia & inconvenientia oriri posse videtur ; ad separationem in genere, spiritibus animalibus concurrentibus, quippe qui in auxilium partium à multitudine seri oppressarum vocantur ; & cum plurimæ sint in corpore glandulæ, non mirum est pluri-
mas hoc morbo affici partes.

XIII. Ejus symptomata non pauca numerari possunt, si consideremus multitudinem causarum, à quibus provenit saltem respectu humoris variè peccantis ; & partium secernentium scilicet glandularum, & recipientium, in quas depluit : in oculos incurrunt & in genere sunt excretiones humoris tenuis, crassi, acris, mitis, &c. aut saltem collectiones in partibus, capitis gravedo, somnolentia, hebetudo, oculi madentes, coryza, navium stillicidium, oris fluor, tussis, asthma, inappetentia, colica pituitosa, flatulenta, imo quandoque diarrhoica, sternutatio narium quandoque excoariatio, oris falsedo & amaror, gingivæ erosæ, fauces ardentes, narium titillatio & rubedo ; quæ omnia in causas suas facile resolvuntur, nisi brevitati esset studendum.

XIV. Catarrhus majus minusve periculum inducit, prout humor est magis minusve acris, falsus, pituitosus, lenis, mitis, & sic porrho. Et prout in partes magis vel minus nobiles defluit : Vel etiam dolorem pro partium acutiore vel obtusiore sensu infert majorem aut minorem. Sicut enim symptomatum multitudine est affectio molestissima, ita etiam periculosissima : nam humoribus his copiosis & acribus subito ad fauces & pulmones defluentibus, repentina suffo-

suffocatio, vel pulmonis erosio & exulceratio, hinc tabes est præforibus: ad alias vero partes interiores ruentibus apostemata occulta & periculosa facilè induci possunt; nonnunquam tremor ex spirituum paucitate & debilitate, epilepsis, spasmus, convulsio, &c. ex sero illo nervos obstruente, & heterogeneis particulis purissimis spiritibus adherentibus.

XV. In curatione si à pituitoso humore catharrus fiat: pituita e toto corpore est evacuanda, nec non cerebrum corroborandum & calefaciendum, ejusque obstructions tollendæ. Et spiritus sufficientes sanguini suppeditandi. hoc vel tali haustu corpus purgandum.

℞. Fol. sen. mund. ℥iij.

agaric. alb. ℥j.

rad. jalap. ℥ss.

femin. anis. ℥j.

cinamom. elect.

zinzib. alb. a ℥ss.

decoct. hord. q. s. fiat infus.

adde colaturæ elect. diaphæn. ℥ij. m. f. haustus.

XVI. Electuaria possunt esse ex hier. picr. diaphæn. diaprun. quæ per se, in bolo, vel in decocto, Vel aqua aliqua pectorali dissoluta exhiberi possunt: ut & pulveres diaturbith. diacarthami, jalap. plus vel minus pro constitutione ægri, pillul. coch. extract. cathol. aloes rosat. quæ omnia, si opus est, fortiora & validiora reddi possunt, admixtis aliquot granis diagrydii, alhandul. &c.

XVII. Errhina humorem tollunt & specialim è capite: masticatoria quoque, sternutatoria ex salvia, majorana, helleboro, tabacco. &c. quorum omnium formulæ & usus apud practicos satis communes: ab euphorbio ut nimis acri abstinere: in cæteris etiam cautè procedendum, ne in fluxione recenti, quæ sit ad oculos sternutatoriis, vel ad fauces masticatoriis facile utamur, ne pars affecta affluxu humoris magis obruatur.

XVIII. Quod si humoris tanta sit fluxilitas & etiam acrimonia ut molestias inducat non ferendas, imo præsens aut gravioris morbi aut ipsius vitæ periculum quandoque imminet, eo in casu, cæteris prætermisissis, validioribus fluxionem sistere necesse est, ut syr. pap. simp. ad aliquot drachm. admixto communi amygdalato. emulsi. fem. 4. frigid. maj. aut aq. lactuc. nymph. &c. item pillul. de styrac. de cyno gloss.

gloss. ad gran. viij. vel ℥ss. quandoque laudan. op. gr. iij. aut iiij. pro conditione ægri & morbi infestantis.

XIX. Quandoque humor nimis lentus, viscidus, crassus est, ut non ita facile educi possit; quo circa attenuantibus subinde uti oportet; qualia sunt majorana, mentha, scolopendrium, flores rosmarin. lavendul. stechad. ex quibus fiunt pulveres, tabell. elect. syrup. decoct. quæ in pharmacopæis ad usum inveniuntur. & apud practicos variis modis composita legi possunt.

XX. Deinde persistente morbo, ad sudorifera fugiendum, quæ caput totumque corpus ab humoribus noxiis liberare possunt, ut decoctum ex ligno guajaco, sassafras, sarsaparilla, china, & similibus. Addi possunt sub finem decoctionis herbæ aliquot pro cerebro confortando, ut salvia, rosmarin. flor. stechad. fol. lau.

XXI. Ad roborandum caput fiat cucupha ex flor. stechad. major. lavend. salvi. organ. absinth. a pt. eq. nuc. mosc. mac. a ℥iij. vel simile.

XXII. Tempora & vertex possunt quotidie hoc vel simili linimento illiniri

℞. ol. rosmar. succin. major. a ℥j.

Ol. nuc. moschat. express. ℥ij.

unguent. martiat. ℥iij. m.

f. linimentum. etiam inungantur tempora aq. Regin. Hung. vel sp. vin.

XXIII. Etiam suffimigia, quæ quandoque in glandulas partium affectarum agunt, & cum aëre ad pulmonem descendentia sanguini miscentur; ex succino, mastiche, thure, benzoin, caryophyl. nec vulgare ex nicotiana omittendum.

XXIV. Licet catarrhus ex sua natura v. s. non indicet; tamen sæpissime ratione circumstantiarum cum utilitate adhiberi potest; adeoque vel ad evacuandum vel ad revellendum; vel in casu evacuationis solitæ, mensium, hæmorrhoidum, &c. suppressæ.

XXV. Fonticulus in brachio vel circa nucham; ubi etiam vescicatoria poterunt adhiberi.

XXVI. In diætâ aër sit modicè calidus: cibi sint euchymi & euppti, & potius assii quam elixi, conditi cum aromaticis & cephalicis, calefacientibus attenuantibus, & siccantibus pro re nata. Alvus quotidie arte vel natura respondeat. Caput mediocriter calidum servetur. Potus sit cervisia tenuis & pauciore quantitate. Omnis motus vehemens & subitaneus & animi perturbationes vitentur.

F I N I S.